

Maša Oliver

**Bina Štampe Žmavc: *Zaljubljeni tulipan*.
Dob pri Domžalah: Založba Miš, 2013.**

Najnovejše dramsko besedilo Bine Štampe Žmavc *Zaljubljeni tulipan* je bilo letos nominirano za nagrado desetnica, ki jo svojim članom vsako leto podeli Društvo slovenskih pisateljev za najboljše mladinsko ali otroško delo preteklih treh let. Desetnico je avtorica že prejela za zbirko pesmi *Živa hiša* (2007) in za zbirko pravljič *Cesar in roža* (2011). Njeno ustvarjanje je že od začetka tesno povezano z mladinskim gledališčem. Vrsto let je vodila otroško improvizacijsko gledališče ter se preizkušala kot režiserka in avtorica. Za besedila, napisana za gledališče in radio, je prejela lepo število priznanj in nagrad.

Tokratno besedilo za mlade bralce se glede na "igralsko zasedbo" spogleduje s klasično grško tragedijo, na kar nas opozori že seznam nastopajočih. Med njimi najdemo zbor, ki nastopa v vlogi komentatorja dogajanja, strukturno pa je besedilo sestavljeno iz enega samega "dejanja" in prologa, ki bralca uvede v dogajanje na dvoru belih tulipanov in zariše ozadje. Predzgodba pravljične drame je klasična: beli tulipan se zaljubi v roza rožo Nano, ki je v belem kraljestvu – na gredici državljanov tulipanov – tujka "z barja" in povsem napačne roza polti. Tulipan zapusti svojo belo tulpo, ki postane tako neutolažljivo nesrečna, da z njo ne veni le ves dvor, temveč celotno tulipanovsko kraljestvo. Da bi rešila kraljično tulpo in kraljestvo, kralj in kraljica ponudita nagrado tistemu, ki bo našel lek za tulpino bolezen in pregnal njeno žalost.

Predlogi za ozdravitev tulpinega strtega srce prihajajo, tako kot v ljudski pravlji, z vseh koncev in krajev: z zelenjavne gredice, zeliščnega vrta, gozdnega obronka, iz drevesne krošnje ... A obilica in raznovrstnost zabavnih in zvitihi rešitev, ki jih predlaga rastlinski svet, tulpe ne prepričajo. Njihovi predlogi, ki segajo od kulinarike, znanosti priprave ljubezenskih napojev in alkimije, pa vse do nasilja in celo umora, v soočenju s tulpino prizemljenostjo delujejo šarlatansko: ljubezni se pač ne da prevarati, lahko

ji le sledimo. Da pravljичni triki v sodobni ljubezni ne delujejo, se zaveda le tulpa, ki si želi tulipanove iskrene in spontane ljubezni. Prav tulpina bolečina in žalost, iz katerih se poraja njena otožna pesem, priključata v dogajanje junaka, modrega tulipana, ki je "zašel s poti" in v beli tulpi nepričakovano našel svojo ljubezen.

V dramski zgodbi, spretno napisani v rimanih verzih, so očitne pravljіčne prvine: izhodiščna harmonija v kraljestvu je porušena zaradi zakonskega razkola, kralj in kraljica razpišeta nagrado za na videz nemogočo nalogo, neuspešnost navideznih junakov, ki ne prepričajo kraljične tulpe, ter skrivnostni junak, ki reši nalogo in spet vzpostavi ravnovesje v kraljestvu. Toda zgodba pravljіčno logiko presega: princ tulipan, ki reši zastavljeno nalogo, jo reši spontano, iskreno in po nareku srca. Glavna tema drame – ljubezen – izstopa iz okvira pravljіčnih zakonitosti in deluje kot neposlušna čarovnija, ki presega tudi smrt – kot pravi nesrečna tulpa: "Ljubezen ne zbledi, če ji smrt zapre oči." S tem se tudi *Zaljubljeni tulipan* uvršča med tista avtoričina dela, ki tematizirajo ljubezen in minevanje.

Značajsko je najbolj razvita tulpa, ki sicer vztraja v svoji žalosti, a je do lastnih in tulipanovih čustev vsaj iskrena. Njena prizemljenost in stvarnost sta v pravem nasprotju z zaletavim dvorom. Kralj in kraljica delujeta kot moderni spletkarski duo, kraljica je še posebej zabavna s svojimi neposrednimi komentarji. Duhovito so izrezani tudi značaji rastlin, cvetače, pehtrana, bele omele, mošine, zalega klobučka ... Izvirna vloga zbora je v igri zamegljena, nesamostojna. Njegove izjave ne delujejo kot izvirni komentarji, temveč bolj kot ponavljanja, mestoma kot humorni odmevi drugih glasov. To sicer pripomore k ritmičnosti besedila, a na trenutke deluje repetativno.

Dramskega dogajanja je malo, v ospredju so dialoške spletke in prepričevanja, ki poganjajo dogajanje. Nemara bo bralec ob branju pogrešal več izvirnih besednih tvorjenk in nepričakovanih rim, s katerimi nas avtorica po navadi razvaja v svojih delih. Mila duhovitost, ki veje iz verzov, bo lahko dozorela in svoj humorni potencial razvila v gledališki uprizoritvi, h kateri besedilo vztrajno kliče. Z igrivimi rimami in ljubezensko tematiko je besedilo še posebej privlačno za šolske ljubiteljske gledališke skupine. Ljubezen brez meja pa kot osrednja tema nagovarja bralce vseh starosti in nas opominja, da zanjo v življenju nikoli ni prežgodaj ali prepozno. Ljubezen prerašča časovne in prostorske okvire, ljubezen preprosto je.